

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8,-, ZA DIJAKE KRON 6,-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10,-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13,-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 15. APRILA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 33.

Napad na Dardanele in obramba trdnjave pred vhodom v morsko ožino.

Naše motorne baterije. ☉ Getsemanski vrt. ☉ Prevažanje zrakoplova. ☉ Padli junaki. ☉ Domače slike. ☉ Ruski ujetniki. ☉ Francoske barikade proti Nemcem. ☉ Iz bojev za Duklo. ☉ Macedonke v Novi Srbiji.

Naše motorne baterije. Pozicija motornega možnarja na severnem bojišču.

Pred odhodom na bojišče.

(Lovro Kuhar.)

Naša stotnija je bila nastanjena v prostornem konjskem hlevu nekega srednjeveškega gradu blizu deželnega mesta C. Takrat, ko nam je došlo povelje, da moramo drugi dan ob petih zjutraj odriniti v mesto k bataljonu, nam je graščinski lastnik, stari baron H., naklonil za slovo par sodčkov piva in par zavojev najrazličnejših smotk in cigaret.

Nastal je večer; okolica se je čedalje bolj zavijala v mrak jasne, brezmesčne jesenske noči, vrhovi v dalji so izginili in obzorje se je strnilo v tesnem krogu okoli nas. V parku za temnim grajskim poslopjem je vladalo tisti večer bučno življenje, ki je s svojim odmevom napolnjevalo sicer mirno noč daleč naokoli. Moštvo cele stotnije se je zbralo na tem prostoru in v družbah posedlo po klopeh ali poleglo po tleh. Od družbe do družbe so hodili domači hlapci in dekletke, prinašajoč polne posode piva in odnašajoč prazne steklenice. Vsak mož je dobil tudi pest smotk ali cigaret, kar si je izvolil. Razpoloženje je jelo rasti in kmalu je nastal tak šum, ki ga navadno dvigneta alkohol in nikotin. Ljudje so pili mnogo, neutešljivo, kot bi v pijači hoteli potapljati spomine in občutke. Nekateri so se nenavadno hitro opijanili, postajali zelo glasni in razburljivi; drugi zopet so pili mirno in molče, strmeč v mračno noč in vdajajoč se temnim mislim, in ko jim je postala glava težka in duh nejasen, so se zvrnili po tleh in hkrati zaspali pijano, vdano spanje. Izmed nekaterih skupin se je dvigalo petje, katero je motil smeh drugih skupin. Po stezah so goreli majhni ognji in motno razsvetljevali zanemarjeni, z drevjem in različnim grmičevjem gosto zarasli park. Okrog ognjev so v krogih sedeli vojaki in njih obrazi so čudno odsevali v svitu plamenov. Od časa do časa se je pokazal v parku kateri izmed častnikov, pozival

k petju in smehljaje opominjal k zmernosti; potem pa je zopet izginil v gradu, kjer jim je baron v prvem nadstropju priredil prijeten večer.

Približal sem se gruči ob prvem ognju. Sredi gruče je sedel podčastnik črnovojnik; njegov bradati obraz se je krepko ločil od ostalih. Pri govorjenju se je nekako prikupljivo pregibala njegova krepka brada, in če si dalje časa gledal vanj, se ti je nehote prikupil. Pripovedoval je doživljaje svojega prijatelja, ki se je že ranjen vrnil z bojišča in ki ga je včeraj obiskal v bolnišnici. Družba ga je poslušala napeto, strastno puščaj cigarete. Ko je končal, je nastal kratek molk, nato je neki novinec vzdihnil in dejal:

»Da! Kako bo, kako bo?... E, hudič!« je zaklel nazadnje otožno in se zamislil. »Na to ne smemo misliti!« je dodal tedaj nekdo drugi. »Ko bi človek le na to mislil, bi gotovo zblaznel... kaj hočemo? Pijmo rajši, pa nam bo vseeno.« In nagnil je poln vrč na usta in vlekel nenavadno dolgo. Potem je izročil dalje in vsi smo pili, pili slastno, želeč si pijane nezavesti.

Iz tega položaja nas je vzdramil izreden šum, ki se je pojavil tik za nami. Postal sem pozoren. Na nekoliko vzvišenem kraju je stal pešec Černe, najboljši telovadec cele stotnije, s puško v rokah in je s silno gibčnimi in skrajno posmehljivimi kretnjami predstavljal ruskega infanterista, kako nosi in drži puško, kako jo baše, kako meri in kako strelja. Pri tem je zelo spretno porabil pomoč pet in prstov na nogah. Kar se stori pri nas na tri povelja, za to je rabil on po »ruskem vzorcu« 12 taktov; s tem je hotel oponašati počasnost in neokretnost Rusov. Vihar smeha in ploskanja mu je sledil. Moral je ponoviti še enkrat, in še enkrat je izzval odobravanje. Potem je predstavil še »Srba«. Ta je bil za dva takta urnejši od »Rusa«. Pritegnil je še več drugih, polpijanih tovarišev in pričelo se je veselje.

»Ne bojimo se jih! Z mokro cunjjo jih nazenemo! Zajci! Ne poznajo nas!«

Taki in slični glasovi so se slišali iz hrupa. Nekdo je pričel hvaliti našo artiljerijo, toda drugi samoljubnež ga je takoj prekosil s slavospevom naši infanteriji. Pijan, čokast infanterist je vztrajno pripovedoval svoje vesti. Vedel je čudne reči.

»Belgrad je padel!« je vpil zagrljeno, »in Srbi beže na vse strani; njih armada je uničena in zajeta. Rusi padajo kot muhe po mišnici, Nemci so pred Parizom, Belgije skoraj ni več. Vsi skupaj nam niso kos!« Pridušil se je in zalil s pivom. Odzvalo se mu je pritrjevanje začudenih, omotenih ljudi.

»Tepec!...« se je naenkrat oglašil nekdo iz polteme, rezko in kratko, da nas je neprijetno iznenadilo.

»Kaj?« je zazeval pripovedovalec prese-nečeno. Takrat se mu je približala skrivljena

postava vojaka in se ustavila pred njim.

»Kako moreš ti to trditi, tepec?« je vprašala tista postava. Vsled sence, ki je padala tja, nisem mogel razločiti, kdo je bil.

Oni je molčal in zijal na stežaj; molčali smo tudi mi.

»Kako moreš ti kaj takega trditi?« je zahtevala postava neizprosno in je razdražljivo iztegovala glavo proti razočaranemu tovarišu. »Zakaj naj bi bili ravno oni tako zanič?«

Kakor bi se zavedel, je tovariš odskočil nazaj in vzkliknil na glas: »Ta drži z onimi! Hej!«

Upognjena vajakova postava se je takrat zganila; zdelo se je, da ga hoče pograbititi z rokama, ali v pijanosti se je opotekla in se zavalila po tleh; tedaj sem ga spoznal.

»Mož je neizmerno pijan, izpil je najmanj pet litrov piva,« je dejal nekdo. Nato sta ga pobrala dva tovariša in ga odnesla v hlev na ležišče.

»Pet litrov«, mi je reklo nekaj, »pij tudi ti toliko in boš zaspal kot ta«. In sem pil, pil veliko, toda zaman; alkohol me ni hotel uspavati in vsak trenutek sem le še jasneje videl svojo usodo.

Na klopeh pod lipo sem našel družbico svojih ožjih prijateljev. S pijanimi glasovi, ki so se pa tako krasno ujemali s prijetnohladno nočjo in ki so s svojimi spomini tako morilno rezali po srcu, so peli veselo fantovsko pesem. Prisedel sem k njim.

»Najprej piva!« sem velel.

Vsi so mi porivali steklenice.

»Ali si slišal pesem?« me je vprašal prijatelj Ogradnik. »Sedaj nam je odzvonilo; nič več ne bo s takimi rečmi.«

»Da, konec bo vsega!«

»Najbrž! — Jaz bi najrajši videl, da bi bili že gori v Galiciji. Potem naj bo, kakor hoče.«

»Jaz grem rad!« se je oglašil prijatelj Štefan Mlačnik; »se vsaj spravim s poti.

Bog, da bi me zadela na pravi kraj — v srce ali v glavo. Čemu življenje?»

»Ti še zmerom ne moreš pozabiti svoje nesrečne ljubezni?» se mu je posmehnil nekdo.

»Kaj mi mar vse to?» se je izrazil bridko.

Tik pred mano je sedel Ivan Falarič; bila sva oba iz ene vasi. Debeli, mesnati roki je imel položeni po mizi, skoraj na to stran, kapo je imel potisnjeno nizko na čelo in je sedel mirno in nem. Pogledal sem mu v obraz; bil je zaspan, oči zameglele in solzne; zdelo se mi je, da je silno pijan in da bo vsak čas zasmrčal. Toda motil sem se. Naenkrat se je zganil, lice se mu je zasmehljivo zategnilo in rekel je:

»Gospod frajtar!»

Mislil je mene, a jaz se nisem zmenil.

Ponovil je še enkrat s porogljivim naglasom. Bilo mi je neprijetno; čutil sem, da me zasmehuje. Isto so čutili tudi drugi, zato so molčali vsi in tiho gledali pred se.

»Zakaj me zbadaš?» sem odvrnil očitaje.

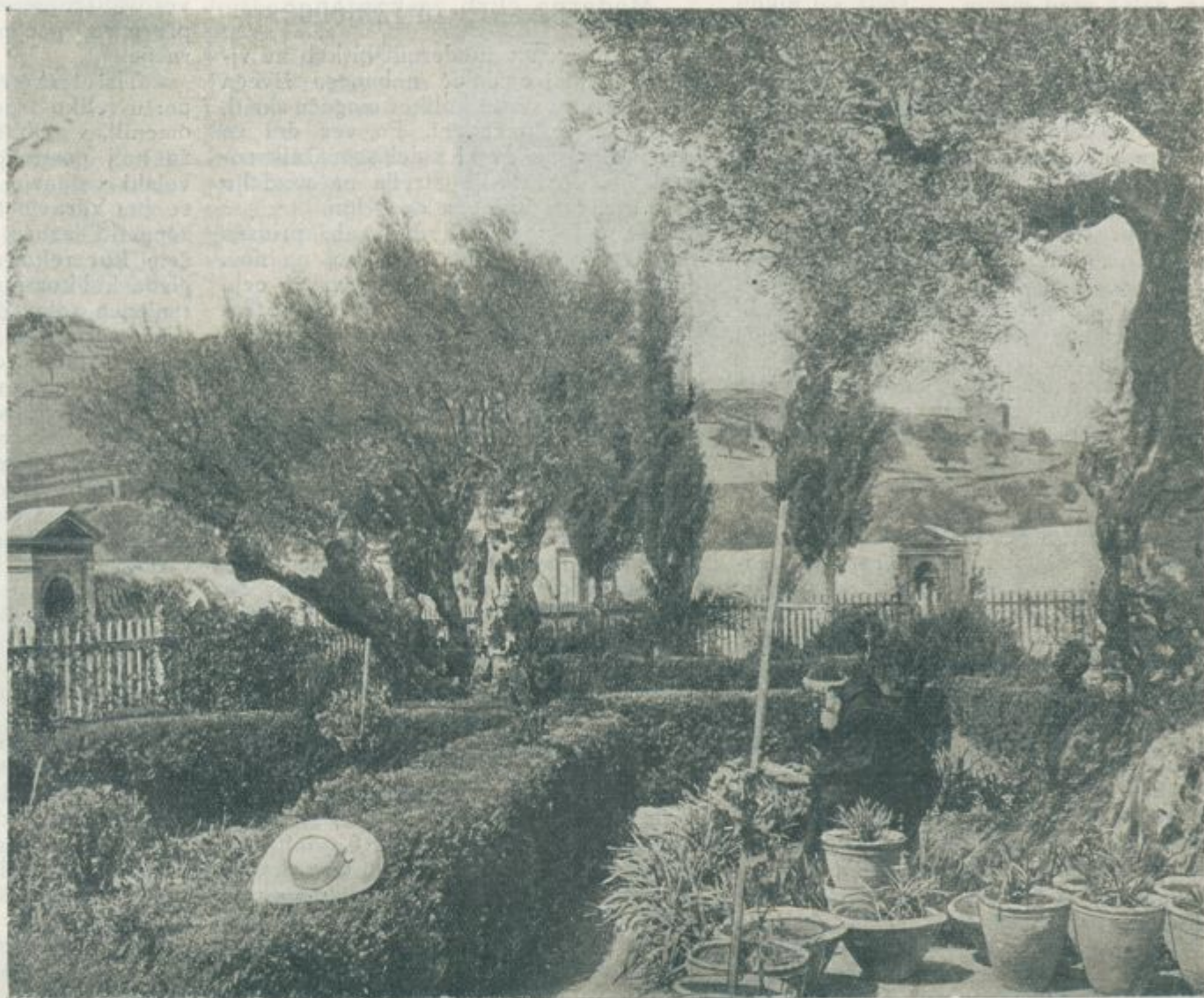
»Zbadam!» se je zarežal; njegov mlaskasti, zadirčni glas je bil poln zadovoljnosti. Nato je nadaljeval, nagibaje se z glavo proti meni: »No ti, ali nisi avanziral! Kaj pomeni ta zvezda? Moj predpostavljeni si, slušati te moram... haha!» Govoril je izzivaje in se vedno bliže nagibal k meni, tako, da sem že čutil njegovo vročo, smrdljivo sapo. In zagrabivši z obema rokama litrsko steklenico, je golcal iz nje z dolgimi požirki. »Jaz sem pa še vedno to, ker sem bil,« je začel iznova. »In vendar ne moreš trditi, da bi bil nezmožnejši od tebe. Ali se še spominjaš — poslušaj... Kaj me gledaš tako krvavo in se vlečeš nazaj — ko v šoli nisi vedel, kaj ima storiti sprednja straža, ako v temi trči skupaj s sovražno stražo. Ti nisi vedel, a jaz sem vedel... in kljub temu si ti avanziral.« Takrat me je ostro zadel njegov pogled; zdel se mi

je neskončno zloben, zahrbtnen. »Toda mi vemo, dobro vemo, zakaj smo bili zavrženi... prokleta — zato, ker ne razumemo nemški...«

Bilo mi je neznosno. Vsaka prijateljeva beseda me je zadela globoko, uničujoče, in izzvala v meni odmev trpke boleti; pred njim sem se čutil v tem hipu neizmerno majhnega, izdajalskega nekako in krivega. Niti besede nisem mogel izpregovoriti v svojo obrambo, niti oči se nisem upal dvigniti proti njemu, ker sem vedel, da njegove počivajo na meni in se s slastjo pasejo ob mojem trpljenju.

Za hip je nastal mučen molk; slišalo se je le razburjeno, napeto dihanje pijanega prijatelja.

»Pijan si, Falarič!» je izpregovoril Ogradnik in pretrgal molk.

Getsemanski vrt na Oljski gori, kjer je bil Jezus* izdan in ujet.

»Nič pijan, ali prišlo mi je na srce in povedal sem... Toda jezen nisem nič!» je rekel po hipnem molku in pil, pil hlastno. »Na!» je dejal potem in ponudil meni ter še pomenljivo dostavil: »To je že tako!...«

Z bolešno poželjivostjo sem izpraznil posodo do dna, se dvignil in odšel vstran, ne meneč se za glasove, ki so me klicali nazaj; med njimi sem razločil tudi Falaričev pijani bas, pred katerim sem bežal še z dvojno silo; gnalo me je proč, vstran, tja v temno ozadje, odkoder so se nejasno svetlikali beli in sivi kameniti kipi in spomeniki, priče davnodavnih dni slave in veličastva, zdaj pa zanemarjeni in pozabljeni sredi trave in grmovja, tja, kjer je bilo tiho in samotno in kjer je le jesenski veter šuštel skozi vejevje in stresal velo listje v pritajenem šepetu.

Zakaj, prijatelj, si ravno nocoj izpovedal to, kar sem jaz že dolgo slutil in česar sem se bal, zakaj še vsaj nocoj nisi skrival svoje boli? Da, zakaj? Ali oмамil te je alkohol in v blebetavosti si razkril svoje srce in dal duška grenkim občutkom zapostavljenosti in manjvrednosti. Ti misliš, da sem te goljufal, da sem oskrunil najino prijateljsko vez, ki je naju družila izza mladih let in ki naj bi naju spremljala tudi na negotovo pot v boj! Da, prav imaš! Grd sem pred teboj, majhen, nevreden sem te, ker sem te izdal in ti s tem dal okusiti, da me ne dosegaš, dasi si moralno da-

Prevažanje zrakoplova. Družba, ki s pomočjo avtomobila prevaža zrakoplov, med počitkom fotografira.

leč, daleč pred menoj... Toda saj nikoli nisem bil častihlepen, nikoli te nisem preziral. Ali vendar...

Brezsmotreno sem šel dalje po travnati stezi. V poltemi sem razločil nedaleč pred seboj dva vojaka, stoječa trdo skupaj in tiho šepetajoča med seboj. Odtegnila sta se družbi in zdaj si tukaj gotovo zapata tajne reči. Zahotelo se mi je k njima; pristopil bi k njima, šepetajoče izpovedal skrivno misel in nato bi si zapali veliko, prijateljski. — Ampak glej! Zdaj sta me zapazila, vznemirila se in odstopila; zdaj gresta dalje, preklinjajoč me v duhu, ker sem ju motil.

Obstal sem. Od grajskih sten se je odbijal svit ognjev, šum vojaštva je zamiral v raznoličnih odmevih, na drugi strani se je razprostiralo mračno polje z mirnim, skrivnostnim ozadjem; nad vso to sliko pa se je širilo blestečemodro, od utripajočega svetlikanja nešteti zvezd vznemirjeno nebo... In tajinstveni, prokujajoči šepet listja... kaj oznanjuje, kaj spominja... Jutri... O priroda! Zakaj si tako neusmiljena, zakaj vzbujaš, kar je že pozabljenega? Zakaj rajši ne orje burja okrog oglov, da bi jekleneli naši živci? — Toda jutri, ko bomo v odmevajočem taktu korakali proti kolodvoru, spremljani od burne godbe, ko bomo vsled vzvišenosti položaja goreli navdušenosti in junaštva, ko bomo pogumno klicali: »Hura! Živela domovina!« takrat bodo pokopani vsi občutki in tedaj bo vse dobro.

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

Moderna skrb za ranjence.

Na bojišču v modernih bitkah ne vidimo kilometre daleč nobenega živega bitja. Vsak se skuša kolikor mogoče skriti, napadalec in napadeni. Po več dni že traja bitka, ne da bi videl sovražnik sovražnika. Infanterija strelja na razdaljo do 4 km, artiljerija pa do 9 km.

Ta boj, v tolikih daljavah, prinaša manj težko ranjenih, nego boj na nož. Vendar imajo sedanje bitke vsled cele toče krogel, šrapnelov, granat veliko ranjencev, ki pa so večina lahko ranjeni. Njih število znaša v večjih bitkah v malo urah do 10.000. Med bitko se lahko ranjeni le z velikimi težavami odstranijo z bojišča, zato se to navadno ne zgodi. Ranjenec se spravi v kak kraj, ki je pred krogami varen. Delo zdravnikov je radi motenja vojnih operacij v strelnih jarkih zelo otežkočeno, zato se večkrat ne dopusti. Tako morajo ostati ranjenci navadno na bojišču do kakega odmora ali pa do noči, ki konča bojevanje. Tedaj jih zbero skupaj in jih odneso, odpeljejo ali pa gredo sami do zasilnega obvezovališča. Tu jih zdravnik s sanitetnim moštvom obvezuje, jim ustavlja kri, uravnava zlomljene ude itd. Ko se zbere v teh zasilnih obvezovališčih, ki jih ima vsak polk, dovolj ranjenih vojakov, se odpeljejo ali pa včasih, če je to nemogoče, gredo peš do glavnega obvezovališča, ki leži časih 8 do 10 km za fronto, na lahko dosegljivem kraju. Tu odločijo lahko ranjene od težko ranjenih. Prvi odidejo v notranjost dežele zdraviti se, težko ranjene vojake pa spravijo v kak lazaret. V tem glavnem ob-

vezovališču sicer pustijo prejšnje obveze pri miru, pač pa opravijo nujnejše operacije.

Tisti težko ranjeni vojaki, ki pri transportu veliko trpe, se spravijo, kakor smo omenili, v najbližji lazaret. Tu se vojakom že bolj postreže. Pa tudi težko ranjeni vojaki ostanejo le toliko časa notri, da se jim zdravje toliko zboljša, da morejo zapustiti lazaret in oditi v notranjost dežele kot rekonvalescentje. Sploh pa se gleda kolikor mogoče na to, da se spravi ranjenec tako daleč v notranjost, da ne slišijo grmenja topov, ker dela bližina bojnega polja vojake nervozne. Najbolje vpliva na ozdravljenje domovina; zato se ranjenci, ki potrebujejo dalj časa za zdravljenje, pošljejo v domovino.

Up na ozdravljenje je navadno, če imamo opraviti z ranami od pušknih krogel, ugoden. Od petih tako ranjenih lahko upajo štirje, da se pozdravijo. Vojak čuti v tistem hipu, ko ga zadene krogla, le udarec; često se zave rane šele takrat, ko se pokaže kri. Bolečina pa nastopi čez nekaj časa, ko se rana razboli. Razume se, da je krvavenje pri ranah od krogle veliko manjše, nego pri ranah od bajonetov.

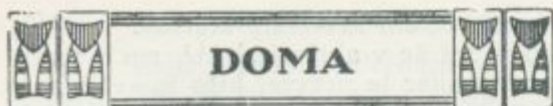
Celjenje ran je v novejšem času veliko bolj preprosto nego v prejšnjih časih. Prej so mislili, da je vsaka rana od krogle zastrupljena in da se mora izžgati z vrelim oljem ali pa z razbeljenim železom. Dandanes pa velja načelo: Pusti rano pri miru! Rana pušknih krogel je gladka in čista; četudi se kosček od obleke odtrganega sukna nahaja v njej, prenese narava mladih mož vse to. Da se rana ne

ugnoji tako hitro, se namaže z jodovo tinkturo (jod, raztopljen v alkoholu). Vsako večanje rane se kolikor mogoče zabrani. S šinami in obvezami se ud po potrebi opira, potem pa velja najboljša medicina: mir. Na ta način se mnogo ran zaceli, ne da bi se ugnojile. Druge, težje rane, kakor od šrapnelov, granat in od bajonetov, so redkejše.

Gotovo najvažnejša naprava, ki ima skrbeti za ranjene vojake, je Rdeči križ. Ustanovili so ga 22. avgusta 1864. v Švici v mestu Genf in ga proglasili kot nevtralnega. Vsak je že gotovo slišal o njegovem blagoslovopolnem delu. Z velikim uspehom se rabijo v sedanji vojni psi za iskanje ranjenih vojakov po grmovjih in po gozdih. Z glasnim lajanjem naznanjajo, da so koga našli; sanitetno moštvo takoj prihiti in jih odnese. Belgijci imajo prav lahke vozove ali bolje vozičke za ranjence, ki jih vlečejo psi. A. A.

Pogled z avstrijskega hospica v Jeruzalemu na cerkev Božjega groba.

DOMA

† Anton Kajfež.

Dne 25. oktobra 1913. je častno padel za domovino in za cesarja na severnem bojišču ob reki San Anton Kajfež, rojen leta 1887. v Fari pri Kostelu. Služil je pri domobranskem pešpolku št. 27. Po poklicu je bil krojač. Rajnki je bil priljubljen mladenič, ud Marijine družbe, častilec presvetelega Rešnjega Telesa in član Št. Jakobskega Orla v Ljubljani. Iskreno je ljubil tudi svoje starše. S težkim srcem je odšel takoj ob mobilizaciji na severno bojišče, kakor bi slutil bližajočo se smrt. — Preddragi domači, ne žalujte preveč za svojim tako ljubljanim sinom! Gotovo se mu godi boljše, kakor če bi še živel v tej solzni dolini. — Tebe, dragi Tone, bomo hudo pogrešali v naših organizacijah. Kdor te je poznal, žaluje sedaj za teboj, Naj ti bo dobri Bog obilen plačnik za vse, kar si dobrega storil! Spavaj mirno v tuji gališki zemlji! Upamo, da se vidimo zopet nad zvezdami!

Četovodja Kokovnik Jožef,

iz Nazareta v Savinjski dolini, je odšel takoj ob izbruhu vojske na severno bojišče kot desetnik 87. pešpolka. Udeležil se je raznih bojev v Galiciji in pozneje v Karpatih, kjer je še sedaj. Bil je že ranjen v roko; rano si je sam obvezal in se bojeval dalje, ne da bil zapustil bojno polje. Dne 3. oktobra je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo II. vrste in povišan za četovodjo. Je član Marijine

družbe in tajnik Izobraževalnega društva. Tudi njegova dva brata, Janez in Franc, sta na bojišču, prvi na severnem in je bil baje pred kratkim ujet, drugi pa na južnem. Slava hrabrim slovenskim junakom!

† Alojzij Ukmar,

rojen 1. novembra leta 1894. v Koprivi na Krasu, je služil pri 20. lovskem bataljonu. Po poklicu je bil trgovski pomočnik. Ko je odhajal na bojišče, je slutil, da ga ne bo več nazaj, in se je zato le težko ločil od doma in svojih. Padel je smrtno zadet od sovražne krogle dne 26. januarja leta 1915. v Galiciji. — Dragi Alojz, počivaj mirno v tujini, tvoj spomin bo v naših srcih vedno živ!

† Franc Peternel

je bil rojen l. 1888. v Kopačnici, občina Oselica pri Škofji Loki. Služil je pri 7. lovskem bataljonu, s katerim je tudi odrinil na severno bojišče, kjer se ga je lotila bolezen, kateri je 28. oktobra l. 1914. tudi podlegel. Bil je pošten in zaveden slovenski mladenič, vedno vesel in dobre volje, zelo priljubljen pri tovariših. Za njim žalujejo mati, sestri in brat. Nepozabni Franc, počivaj mirno v zemljici ogrski in na svidenje!

Rogatica v Bosni. Slovenski možje 27. polka pri razdeljevanju kosila.

† Desetnik Ivan Bukovec

se je rodil l. 1886. v Prekopi pri Vranskem. Bil je izurjen mizar, skrben mož in dober oče. Že ob prvi mobilizaciji je moral pod orožje in je odšel na severno bojišče. Tam je bil dne 12. septembra l. 1914. smrtno ranjen in dne 22. istega meseca izdihnil v bolnišnici v Pšemislju. Bodi mu tuja zemlja lahka!

† Anton Slokar,

četovodja (97. pešpolk), doma iz Kamenj h. št. 66. na Vipavskem, je lani v oktobru dokončal vojaško službo, a je moral v vojno. Njegov brat Ciril, ki se je vrnil s severnega bojišča in je bil z rajnim vedno skupaj, je prinesel njegovo uro in izpoveduje: V mestu Jaslo je stal dne 15. decembra ob 10. uri dopoldne na vratih

Franc Šuštar,

obč. svet. in posestnik v Četnjicah, padel na juž. bojišču.

Anton Kajfež

padel na severnem bojišču.

Kristijan Aichholzer

iz Logatca na Koroškem, padel na severnem bojišču.

Franc Peternel

umrl vsled bolezni, dobljene na severnem bojišču.

Franc Gulič

padel na južnem bojišču.

Alojzij Ukmar

padel na bojnem polju v Galiciji.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zacccone. — Prevel Josip Medic. (Dalje.)

»Ah, Vi ste velik izkušnjavec!« je dejala Volkulja opazujoč denar. »Jaz sem pripravljena. Kdaj me boste potrebovali?«

»Še nocoj.«

»Ob kateri uri se snideva?«

»Ob devetih,« je odgovoril Balkam in ji je označil kot kraj sestanka neko majhno, temno in tesno pariško ulico. »Tam boste našli prijetno družbo: očeta Golina, Filipa in Indofa. Ali sva zmenjena?«

»Torej na svidenje zvečer,« je odgovorila Volkulja. »Pa povem Vam še enkrat: Everarda se varujte!... Ali veste, kje stanuje?«

»Vse naše poizvedovanje je bilo doslej brezuspešno. Toda zdi se, da mu je Indof že dva dni na sledi, in jaz sem prepričan,

da nam bo mogel še danes natančno označiti njegovo stanovanje.«

Ko se je zvečerilo, komaj da je odbila osma ura, se je Balkam naglo napravil, je dvakrat zaklenil vrata za seboj in je naglo odšel.

Ko se je dogovoril z Volkuljo, mu je upanje zopet oživel; sedaj ni več dvomil, da se mu bo načrt posrečil.

Stopal je urno. Kraj, kamor je hitel, je bil le malo oddaljen od njegovega stanovanja in vedel je, da ga tam že pričakujejo. Toda komaj se je nekaj kratov prestopil, je zadel z nožo ob človeka, ki je sedel na ulici, skrivši obraz med dlani; sedel je mirno, kakor bi spal, in se ni menil, kaj se godi okrog njega.

Balkam je neznanca površno pogledal, zamrmral nekaj v opravičilo in hotel oditi dalje, ko mu je naenkrat vstala nova misel, da se je ustavil. Mož je bil vzdignil glavo in v zadnji svetlobi umirajočega dne je Balkam neznanca spoznal.

Presenečen je stopil korak nazaj.

»Everard!« je skoro kriknil.

Na ta klic se je mož vzravnal.

»Kdo me kliče?« Kdo ste Vi?«

V njegovem glasu je bilo nekaj trpečega, boleznega.

Bil je res Everard, pa tako izpremenjen, da ga je le večje oko moglo spoznati. Odet v cunjje, razmršenih las, ugaslih oči, upadlega obličja... prava podoba propalosti in revščine.

Balkam se je zdrznil.

»Ali me ne poznate?« je dejal in se približal.

»Balkam!« je dejal Everard. »Kaj hočete?«

»Da po pravici povem — nisem Vas več iskal, pa sem vesel, da sem Vas našel.«

»Zakaj?«

»Vidim, da ste v nesreči, in Vam bom morda mogel pomagati iz tega položaja.«

»Kaj mi imate povedati?«

»Denar, premoženje Vam lahko prekrbim, bogati boste, če hočete!«

»Že zopet zločin, kajne?«

»Ne, Everard, sedaj se ne gre za zločin več, temveč samo za majhno uslugo, ki mi jo boste lahko storili.«

»Kakšno uslugo?«

Franc Kotar
padel na sev. bojišču.

Jernej Golob
padel na sev. bojišču.

neke graščine, ko je priletela sovražnikova krogla in ga zadela v spodnje telo. Rajni je bil pri predstojnikih in tovariših radi vesele naravi in odkritega značaja zelo spoštovan.

† **Franc Gulič,**

iz Koprive na Krasu, je bil rojen dne 25. januarja l. 1893. Umril je junaške smrti dne 15. novembra l. 1914. na južnem bojišču. Bil je priljubljen pri vseh, ki so ga

poznali. Njegova smrt v tujini je doma pri njegovih povzročila mnogo bridkih solz, ker ga težko pogrešajo.

† **Matevž Janša,**

rojen l. 1886. v Selu h. št. 11, občine Črni vrh, v okraju ljubljanske okolice, je bil sin premožnih staršev. Oče mu je lansko leto umrl in Matevž je postal gospodar, a se še ni oženil. Bil je priden in pošten mladenič ter zelo prijazen, da ga je vsakdo ljubil. Doma je pustil mater in dve sestri, brat Juri pa je tudi na severnem bojišču ter od 1. novembra 1914. ni nobene poročila o njem. Matevž Janša je padel pri Cieklinu, okraj Jaslo v Galiciji dne 13. dec. 1914. Počivaj v miru v hladni tuji zemlji! Dal Bog, da se enkrat snidemo nad zvezdami! Žalostno mater in sestri pa naj Bog potolaži v njihovi veliki žalosti.

† **Kristijan Aichholzer,**

korporal pri 7. pešp., se je rodil l. 1889. v Logavesi pri Vrbi ob Jezeru na Koro-

škem kot sin kmetских staršev. L. 1913., ko je bil še v aktivni službi, mu je umrla mati, nakar je prevzel hišo in se je nato v pustu 1914. oženil. Kot dober pevec je bil tudi pri pevskem društvu.

Bil je vpoklican takoj pri prvi mobilizaciji in se je bojeval do oktobra, ko je bil ranjen in je prišel nato v bolnišnico v Eperješ na Zg. Ogrskem, kjer je dne 3. novembra vsled kolere sklenil svoje mlado življenje.

Bodi Ti tuja zemljica lahka in na svidenje nad zvezdami!

† **Albin Ropač,**

desetnik pri 7. pešp., je bil rojen l. 1886., v Ločah ob Dravi pri Vrbi ob Jezeru kot sin kmetских staršev. Njegova vesela narava in prijaznost proti vsakemu je dosegla, da ga je vse ljubilo. Kot dober pevec je bil svojčas tudi pri pevskem društvu. Pri prvi mobilizaciji (27. julija 1914) je bil vpoklican in je odšel s 7. pešpolkom na severno bojišče, kjer se je več

tednov tudi hrabro bojeval, do kler ni naposled obolel na krvi (grizi); prišel je v bolnico usmiljenih sester sv.

Vincencija de Pavla v Trenčin na Zg. Ogrsko in je tam dne 23. okt. končal svoje mlado življenje. Sestra iz omenjenega samostana je sporočila njegovim staršem, kako lepo da se je pripravila smrt kar bodi staršem in svojcem v tolažbo.

Ker nam, dragi Albin, ni bilo usojeno posloviti se od Tebe, Ti kličemo: Na svidenje nad zvezdami!

Oddelek nemških vojakov na smučeh v Argonih.

»Govorim o Armandi.«

»Vrniti jo hočete njeni družini, vzeti jo gospodu Lansonu?«

»Ravno to namerjam.«

»Pa jaz nečem, razumete, jaz nečem! Dokler bom živ, dokler bo še ena sama kapljica krvi v mojih žilah, se bom branil!«

»Pa to je nespametno, brezumno!«

»To ni brezumno, kajti...«

Everard je hotel nekaj reči, a je nenkrat umolknil, kakor bi se bil zbal, da izda kako skrivnost.

»Pa kaj mi je na vsem tem!« je dejal nenadoma. »Nič več si ne želim, da bi bil bogat. Imam svojo Blanko in ona je moj zaklad... Kaj mi je mar revščina... Vaš denar, ki mi ga ponujate...«

»Nadaljujte!« je rekel Balkam začuden.

»Prav, če hočete zvedeti. Vaš denar je ukraden in jaz bi oskrunil svojo Blanko, če bi ji ga prinesel...«

»Ali je to Vaša zadnja beseda?«

»Da, gospod Balkam, zadnja. In da ne pridem v skušnjavo, rajši grem. Z Bogom, midva nimava iste poti.«

Nesrečni Everard ni počakal odgovora, marveč je skoro zbežal in je kmalu izginil v temnih ulicah.

Balkam je najprej hotel iti za njim, pa se je brž premislil, kajti videl je, da se je isti hip iz temnega kota sosednje hiše izvila vitka senca in pohitela za ubežnikom.

To senco je Balkam spoznal. Bil je Indof, ki je hitel za Everardom, da dožene njegovo stanovanje.

III. Beda.

Everard je stanoval na skrajni meji pariškega mesta. Najel si je bil v pritličju dve sobi, ki sta vodili na vrt, za vrtom pa se je širilo prosto polje.

Koliko reči se je zgodilo v tem skromnem stanovanju v treh mesecih! Hočemo jih nakratko povedati.

Nekaj ur, preden sta zapustila Tulon, je imela Blanka z očetom važen pogovor. Dva dni prej je trdovratno molčala in je le zelo kratko odgovarjala na nemirna vprašanja svojega očeta. Videlo se ji je, da ne-

kaj namerja in samo čaka ugodne prilike, da načrt izvrši. Medtem je bilo vse pripravljeno na odhod in sedaj ni več mogla odlašati ter je dala poklicati svojega očeta.

Everard je brž prihitel. Odkar je vedel, da Blanka pozna njegovo preteklost, je nesrečnež živel v silnem nemiru. Bal se je jasnega razgovora s hčerjo, obenem je pa tudi vedel, da se mu ne more ogniti.

Ko je Everard prišel, ga je Blanka prosila, naj sede, in mu je rekla:

»Oče, kmalu odpotujeva v Pariz, pa preden odideva, Vam moram povedati sklep, ki sem ga napravila.«

»Kakšen sklep?« je vprašal Everard.

»Nečem se več vrniti v prejšnje življenje, izbrisati si hočem vse pretekle žalostne spomine. Nimam pravice, da bi Vas sodila, pa tudi meni ne more nihče odrekati pravice, da živim pošteno in da si z delom svojih rok zaslužim novo ime, o katerem ne bo nihče mogel reči nič hudega.«

»Povej, kaj hočeš storiti!«

»Delati hočem...«

»Saj ne znaš!«

»Naučila se bom.«

† Desetnik Ivan Brinovec

se je rodil 1. 1886. v Prekopi pri Vranskem. Bil je izurjen mizar, skrben mož in ljubljen oče. Bil je poklican pod orožje že ob prvi mobilizaciji in je dne 14. okt. odšel na severno bojišče. Smrtno ranjen je bil 12. septembra in je 22. istega meseca umrl v bolnišnici v Pžemišlu.

† Peter Cerar,

korporal 7. pešpolka 16. stotnije, 37 let star, posestnik iz Sp. Domžal, je padel 21. febr. v Karpatih, zadet od sovražne krogle v srčno stran. V 15 minutah je bil mrtev. Zapušča ženo in 6 otročičev. Bil je blag mož, priljubljen od vseh, ki so ga poznali. Z navdušenjem je sodeloval pri izobraževalnem in gospodarskem delu. Nepozabnemu junaku — časten spomin!

† Peter Mešnik

je bil rojen junija 1. 1886. v Gorjah pri Zili. Služil je tri leta pri 7. pešpolku v Gradcu. Že takoj ob prvi mobilizaciji je bil poklican pod orožje ter se je vztrajno boril v mnogih bojih v Galiciji, dokler ga ni od 29. do 30. novembra preteklega leta dohitela smrt. Za njim žaluje oče, mlada žena in šest nedoraslih otrok, pa tudi cela gorjanska fara. Bil ji je vnet organist in cerkvenik, zelo priljubljen pri predstojnikih in faranih. Pisal je večkrat iz Galicije in je vedno upal, da se srečno vrne domov, a Previdnost je drugače ukrenila. Dragi Peter, počivaj v miru v tujini!

† Jernej Golob,

rojen 21. avgusta 1880. Odšel je takoj v začetku na južno bojišče. Pisal je tudi po dvakrat na teden svoji soprogi in skrbel tudi v tujini za družino. Neizprosna smrt mu je pokosila za časa njegove odsotnosti štiri otroke; nazadnje je prišla še po njega, kakor da bi želela dobro otrokom, češ, »brez očeta jih ne smem pustiti«. Umrl je dne 14. marca t. l. v res. bolnišnici v Sarajevu; tri dni ga je morila huda pljučnica. V najhujši vročici se je še pripravil pisati domov svoji soprogi. Naslov na pismo je že napisal, kakor je bilo razvidno od domov poslani dopisnice, katero je poslala sestra usmiljenka. Lepše smrti pač ni mogel umreti. Ginljivo je čitati pismo sestre usmiljenke o njegovih zadnjih trenutkih. Po prejemu sv. zakramentov, vdan popolnoma v voljo božjo, je umrl med klicanjem sv. imen: »Jezus in Marija!« — Bil je skrben gospodar, vzoren oče svoji družini, pri vseh priljubljen radi svojega mirnega značaja.

Ivan Brinovec
umrl v Pžemišlu.

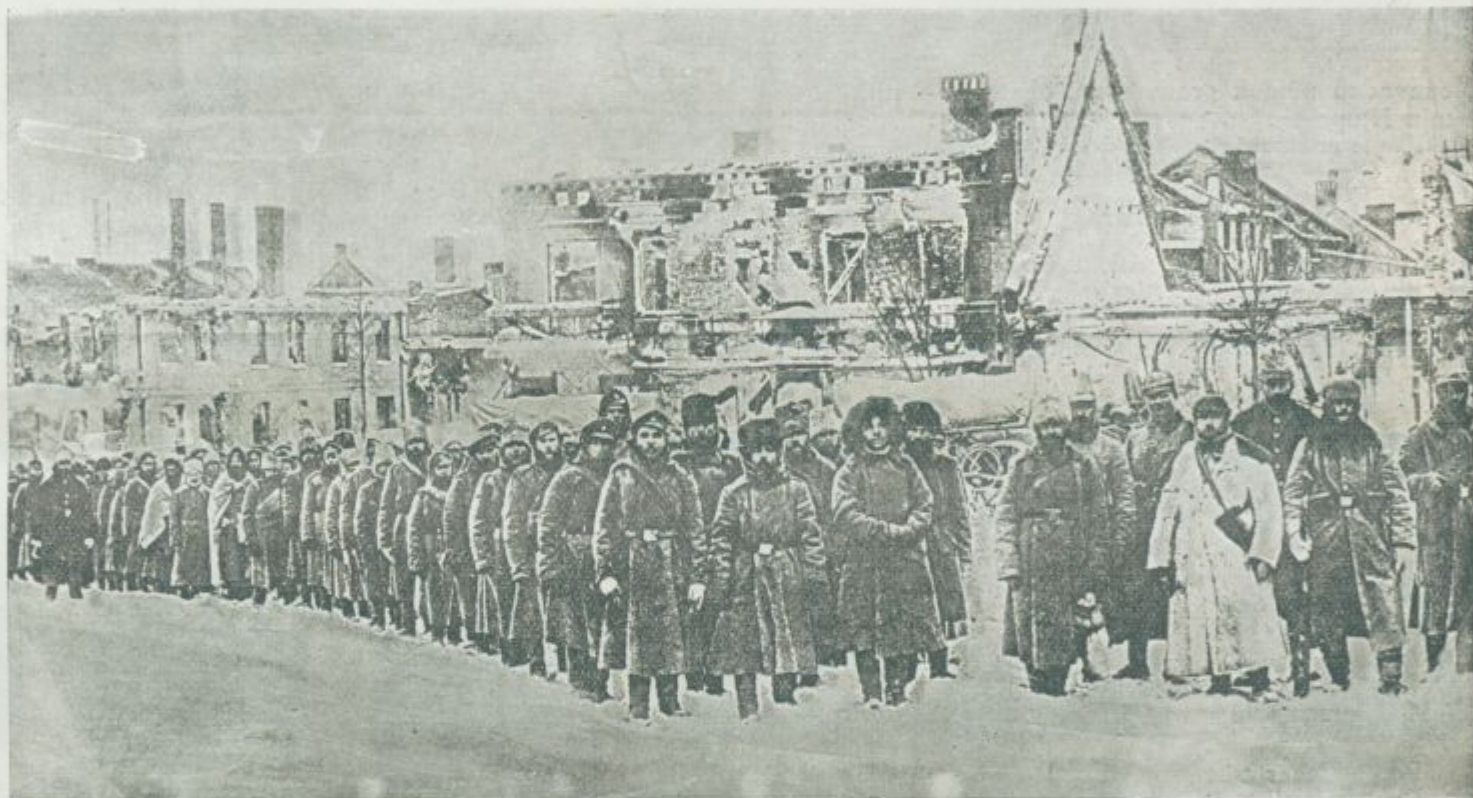

Matevž Janša
padel v Galiciji.

Ker bi bil pa le težko prebolel zgubo štirih otrok, se je preselil skrbni oče z njimi vred v večnost, da prejme zaslužen plačilo za svoje vzorno življenje.

Vsem preostalim v družini, posebno pa njegovi ženi, bodi v tolažbo njegova tako srečna smrt!

Bodi mu tuja zemljica lahka!

Oddelek ujetih Rusov v osvojenem mestu na Rusko-Poljskem.

»Ti si preslabotna; življenje dela je težko, trud bi te umoril in jaz nečem...«

»Oče, moj sklep je trden. Vse sem natanko premislila, pripravljena sem na vse zapreke, in če mi boste branili, se bova morala ločiti, kolikorkoli mi bo to težko.«

»Kaj govoriš!« je vzkliknil Everard prestrašen.

»Človek kaj lahko zaide v življenju, toda Bog ni neusmiljen... in naj je kdo še tako globoko padel, vedno more vstati in se dvigniti iz brezdna.«

»Ali hočeš torej, da bi tudi jaz delal?«

»Kaj bi Vi rekli k temu?«

»Ne vem... poiskal si bom dela.«

»In medtem, oče, kaj bo medtem?«

Ko mu je stavila to vprašanje, je bil glas Blanke trden in skoro strog.

Nesrečnež je povsili glavo in je molčal. Toda Blankino srce je bilo predobro in premehko, da bi ga gledala tako žalostnega in pobitega; skočila je k očetju in ga ljubeče objela.

Everard je obljubil vse, kar je Blanka hotela. Novo življenje dela, ki ga je imel

začeti, je bilo sicer težko, toda vedel je, da drugače ne more ostati pri svoji hčeri.

Ko sta se torej vrnila v Pariz, sta najela majhno stanovanje in Blanka je začela delati.

Koncem drugega meseca pa je že morala delo opustiti.

Bledela je tako, da se je njen oče začel bati. Oči so ji upadle, dihala je le težko; včasih jo je spopadel hud kašelj in prihajala ji je kri. Kri je sicer lahko skrila pred svojim očetom, ni pa mogla zadušiti tega trdovratnega kašlja, ki ji je trgal prsi.

Prestrašeni Everard je poiskal dobrega, izkušenega zdravnika. Pa kaj more tudi najboljši zdravnik pomagati v takem slučaju?

Ni bilo samo delo vzrok, da je Blanka tako hudo obolela. Strašni doživljaji zadnjega časa, ki so ji ranili dušo, so ji izpodkopali tudi zdravje. Zlasti pa je bila njene boleznj kriva ona brezupna ljubezen, ki je ni mogla pozabiti in ki jo je morala uničiti.

Zdravnik je prihajal pogosto. Predpisoval je mnogo zdravil, ukazal je tudi nekaj tistih dragih pomočkov, ki jih je no-

vejša veda vpeljala, in tako je Everard v kratkem času opazil, da so izginili vsi revni prihranki njegove hčere in da prihaja revščina v njegov žalostni dom.

Vse to se je zgodilo v teku treh mesecev, katerih nismo opisovali v svoji povesti. Položaj je moral postati čezdalje hujši in Everard je že izgubljal glavo.

Ko je stopil v svoje stanovanje, je ravno naletel na zdravnika, ki je odhajal.

»Gospod doktor,« je vprašal ves nemiren, »ali ste jo videli? Kako ji je danes?«

»Vedno enako,« je odgovoril zdravnik. »Dal sem ji za nocoj pomirjevalno sredstvo. Kadar se bolnica zbudi, ji dajte eno žlico.«

Everard se je poslovil od zdravnika in je šel v Blankino sobo.

Spala je, kakor je rekel doktor. Ob njej je čula ženo nekega delavca iz bližine, zelo dobra ženska, ki je že nekaj dni skrbela zanjo, kadar ni bilo Everarda doma.

Everard se je približal postelji, in ko je videl svojo hčer, ga je zbolelo v srcu.

Bila je kakor mrtva; tako slabe je ni še nikoli videl. Z enim pogledom je pre-

Nenavaden učinek granate pri obstreljavanju Njuporta. Strel je predrl steno, v razpoki se je prikazal križ, ki je stal v veži hiše.

† Alojzij Mlakar,

posestnik v Masori h. št. 123, občina Otalež. Rojen 1. junija 1881. Takoj v začetku mobilizacije je odšel dobri in skrbni gospodar na bojno polje. Zastoj je tolažil svojo ženo, da se kmalu vidita. Umrl je

vsled ran, zadobljenih v vojni, v tujini dne 23. oktobra 1914. Služil je kot častniški sluga pri 20. lov. bataljonu. Zapuščča štiri nepreskrbljene otroke in žalujočo vdovo.

Mir njegovi duši, preostale pa Bog tolaži! Dobri oče jih pričakuje v drugem življenju!

Svetovna vojska.

Med velikonočnimi prazniki so se boji nadaljevali z isto silo kakor prej, na veliko soboto so bili celo ljutejši. Zgodilo se je isto, kar smo doživeli že o Božiču: Sovražnika sta prav te dni skušala izriniti, zaupajoč v miroljubno, prazniško razpoloženje nasprotnika.

V Karpatih je sedaj vsa ruska sila, ki je bila nekdanj pred Pšemišlom, zato so boji vedno obsežnejši. Bojna črta je dolga 120 kilometrov, a je razdeljena na več manjših bojišč. Na nekaterih točkah so Rusi napredovali, na drugih so bili njih napadi brezuspešni. Jasno je, da je sedaj glavni cilj ruskih napadov Ogrska, medtem ko je bojišče v Bukovini in na Rusko-Poljskem manjšega pomena. Rusi hočejo poplaviti s kozaki ogrsko nižino, žitnico Avstrije, uničiti setev in nasprotnika izstradati, kakor hočejo Angleži izstradati Nemčijo. Če pridejo ogrske žitne zaloge v sovražnikove roke, bi bilo nadaljnje vojskovanje skorogotovo nemogoče. V tem obstoji važnost karpatske bitke.

Te važnosti se zavedajo Madžari, ki pozivajo vse moške, naj pohite v vojno fronto v Karpate, zaveda se je pa tudi Nemčija, ki je poslala svojo južno armado Avstriji na pomoč. Kakor na Poljskem, se bijeta sedaj avstrijska in nemška armada z zavezniško požrtvovalnostjo ramo ob ramo tudi na Ogrskem.

Na Rusko-Poljskem skušajo Rusi prodirati proti pruski meji, vendar doslej brez večjih uspehov. Boji v tem ozemlju so sedaj znatno manjši nego v začetku vojske, ker je glavna pozornost obrnjena na Karpate, pa tudi glavna sila zbrana na tem bojišču.

V Dardanelah je sedaj razmeroma mirno. Angleško-francosko ladjevje ne obstreljuje več sovražnih postojank redno in s tako silo, kakor v drugi polovici preteklega meseca. Od časa do časa začenja napadajoča mornarica streljati, vendar pa se opaža, da namerja trojni sporazum doseči pred Carigradom odločitev na suhem, ne z morske strani.

Kitajska je zahtevala od Japonske, naj umakne svoj ultimatum, odneha od svojih zahtev, pa brez uspeha. Japonci so potem svoje zahteve še poostriili. Zdi se, da hočejo Japonci spor odločiti samo z orožjem in da so popolnoma pripravljeni na vojsko.

Pomorski boji med Nemčijo in Anglijo se nadaljujejo. V teku meseca marca so Nemci potopili 33 angleških parnikov.

Darujte za „Rdeči križ“!

Peter Cerar

iz Domžal, padel v Karpatih.

Albin Ropač

padel na severnem bojišču.

Jožef Kokovnik

odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjco.

Alojzij Mlakar

padel na severnem bojišču.

Peter Mešnik

padel na severnem bojišču.

Anton Bulovec

iz Begunj, padel na severnem bojišču.

sodil, kako silno je napredovala bolezen v zadnjem času. Moral se je zelo premagati, da je zadržal solze in zadržal ihtenje, ki mu je hotelo privreti iz prsi.

Zena, ki je čula ob bolnici, je položila prst na usta, v znamenje, naj molči, in mu je izročila recept, ki ga je pustil zdravnik.

Everarda je dušilo v tej tesni sobi; potreboval je zraka. Vzel je recept in zbežal, da mu izgine strašni prizor izpred oči.

Zjutraj je izdal zadnji vinar, ki ga je še imel v hiši, in sedaj ni imel več denarja, da plača lekarnarja. Mrzel pot mu je pokrival čelo... Kaj naj stori?

Zaupanja ni užival nikjer... njegova slaba in zanemarjena obleka ga ni mogla nikomur priporočiti. Na koga naj se obrne? Koga naj prosi usmiljenja in pomoči?

Stopal je z velikimi koraki proti središču Pariza.

Nič ni vedel, kam gre, komaj se je zavedal, kaj dela. Med potjo se ni nikamor ozrl in je nevede mrmral obupne kletve.

Ta nesrečnik ni mislil, da je vse gorje, ki ga je sedaj dohitelo, kazen za zločinsko preteklost... da je trpljenje hčere posledica očetovih grehov. On je bil samo obupan in je preklinjal.

Hladni večerni zrak mu ni mogel ohladiti in pomiriti krvi. Prišlo mu je tudi na misel, da bi si s tatvino pomagal iz zadrege. Toda ta izkušnja ga je samo za hip motila; takoj nato mu je prišla boljša misel.

Pot, po kateri je hodil, je bila zapuščen; le malo ljudi je bilo v tej ulici. Everard je sklenil, da se obrne na prvega človeka, ki ga sreča, in ga poprosi vbočajme.

Ravno ta trenutek mu je nekdo prihajal nasproti. Bil je sam, mlad. Everard se mu je približal, kažoč mu recept.

»Gospod,« mu je rekel tiho, »moja hči je bolna, leži že dolgo... in jaz nimam sredstev, da ji kupim zdravil, ki jih potrebuje... Če morete...«

Neznanec se je bil ustavil. Zdelo se je, da je vztrepetal, ko je slišal Everardov glas. Prijel je berača za roko in ga živahno peljal pod plinovo svetilko. Pri luči je začuden in prestrašen kriknil, Everard pa je stopil za korak nazaj in vzkliknil:

»Leon! Leon!«

IV. Izginila.

Bil je res Leon in je takoj spoznal Everarda.

Prihajal je iz hiše gospoda Lanson, s katerim je imel važen razgovor, enega izmed tistih razgovorov, ki odločujejo o cellem življenju.

S pomočjo zveste Armandine ljubezni, s pomočjo skrivnosti o njenem rojstvu, ki mu je bila znana, je hotel prisiliti gospoda Lanson, da se odloči.

Zadnja dva meseca je Lanson često potoval v London. Zelo se je trudil, da dožene, ali obstoji oporoka, ki določa Armando za dedinjo velikega premoženja, pa ni mogel ničesar odkriti.

Leon ga je nestrpnost čakal, in komaj je zvedel, da je v Parizu, ga je šel obiskat.

V vsakem drugem slučaju bi ga gospod Lanson nikakor ne bil sprejel, toda sedaj mu je bil vsak migljaj, ki bi ga mogel dobiti kje glede Armande, dragocen, in tako je Leona rad pustil k sebi.

(Dalje.)

Iz bojev za Duklo.

Iz zgodovine Dardanel.

S tistim dnem, ko je združeno angleško-francosko brodovje začelo obstreljevati Dardanele ter si tako skušalo izsiliti prehod skozi to morsko ožino, se je začelo novo poglavje v svetovni vojski, a tudi novo poglavje v zgodovini Dardanel, s katerimi so združena toliko politična in vojaška vprašanja.

Angleški admiral Duckworth, poveljnik angleške mornarice, kateremu se je 19. februarja l. 1807. zadnjikrat posrečilo vdreti v to morsko ožino zoper voljo Turkov, je imenoval napad na Dardanele »eno izmed najnevarnejših in najtežjih podjetij vojne zgodovine«. Angleški časopisi so še sedaj ob začetku obstreljevanja imeli le malo upanja, da se napad posreči, in so trdili, da bo boj v Dardanelah le

tedaj uspešen, če bo obstreljujoče ladjeve krepko podpirano od čet na suhem. Dosedanja zgodovina Dardanel je v resnici dokazala, da bi bile popolnoma neosvojljive, če bi Turki storili vso svojo dolžnost, če bi znali morsko ožino, ki je po svoji naravi kakor nalašč pripravljena za obrambo, primerno utrditi in opremiti z modernimi topovi.

Vojaško važne so postale Dardanele šele takrat, ko so se topovi toliko izpopolnili, da so nesli naboje na večje daljave. Sedaj lahko topovi sovražniku ubranijo prehod, medtem ko mu je prej le močno ladjeve moglo zastaviti pot. Vendar pa je Helespont, kakor so stari imenovali Dardanele, že v zgodovini prejšnjih vojsk igral veliko vlogo. Kserkses ga je pri svojem slavnem pohodu prekoračil z velikanskim vojsvom; v ta namen je zgradil

silno dolg most, ki je sestojal iz 674 ladij. Aleksander Veliki je tudi šel po tej poti v Azijo. L. 1356. so morsko ožino prekoračili Turki; od tega časa je bila obramba Dardanel zanje vedno življensko vprašanje, morali so jih utrditi. Najprej je dal zgraditi sultan Mohamed II. l. 1462. »stara« gradova Sedil-Bâr in Čanak-Kalesi, ki se sedaj imenuje Kale-Sultanije; na nasprotni strani je l. 1650. Mohamed V. sezidal »nova« dardanelska gradova Kum-Kale in Kilid-Bâr. Vse poznejše utrdbe so gradili okrog teh prvotnih utrdb, ki so jih opremili z velikanskimi topovi in neprestano dopolnjevali. Turki so več ali manj vedno skrbeli, da bi bile te trdnjave primerne moderni tehniki orožja in modernemu načinu utrjevanja, in so jih do najnovejšega časa popravljali. Več stoletij so Dardanele Turkom varovale glavno

Skupina ujetih Rusov.

mesto in vsa prizadevanja Benečanov, da bi vdrl v morsko ožino, so ostala brezuspešna.

Šele 26. julija 1770. se je posrečilo sedmerim ruskim ladjam, ki jim je poveljeval admiral Elplinstore, priti v dardanelske vode; brez težave so jadrane mimo trdnjav, ki so sicer imele dobre topove, pa nič — streliva. Toda prišle so samo mimo Kum-Kale in Sedil-Bâra do Kepes-Buruna; dalje se niso upale. Ta napad je povzročil Turkom tak strah, da so začeli naglo in temeljito popravljati svoje utrdbe; vendar pa so ta dela kmalu zopet popustili. Posledica je bila, da je leta 1807. angleško ladjevje, obstoječe iz dvanajst bojnih ladij in nekaj manjših brodov, brez vsake zapreke prišlo v Dardanele in se ustavilo šele pred glavnim mestom otomanske države, pred Carigradom.

Vendar pa tudi Angleži niso dosegli s tem podjetjem posebni uspehov; kajti Turki so začeli hitro dovažati v svoje stare utrdbe nove topove in strelivo in Angleži so se morali hitro vrniti izpred Carigrada, če niso hoteli, da jim Turki zapro pot nazaj. Ko je angleška mornarica zapuščala Dardanele, so turški topovi že začeli delovati in so ladjam tudi prizadeli nekaj škode.

Od tega časa se ni nikomur več posrečilo s silo priti v Dardanele. Ruska blokada Dardanel l. 1833., angleška in francoska l. 1853. ter angleška 1878. so se vršile z dovoljenjem turške vlade in so služile obrambi Turkov. Tudi obstreljevanje Italijanov l. 1912. ni imelo nobenega uspeha.

Slike iz vojske.

1.

Mi marširamo mimo zadnjih hiš neke gališke vasice v bližini Pilice. Tam stoji veliko pošlopje, nekaj skedenj. Tja pošiljajo Rusi vsak dan svoje težke »kovčege« (velike granate svojih havbic) in delajo mnogo hrupa, pa malo škode. Mi se jim skrbno ognemo in pustimo vas za seboj.

Čez nekaj časa pridemo na širno, ravno, rjavo polje. Kam neki pelje pot preko tega polja? Ogledati si hočemo našo topovsko baterijo, ki mora biti tu nekje — toda kje je? Saj ni nikjer nobenega vojaka videti! Tam, tam je majhna skupina dreves, nekaj mladih brez, kakih dvajset dreves. Obrnemo se proti mladim brezam in naenkrat se dvigne pred nami top ... potem še eden ... in še eden ... cela baterija.

Tam stoje topovi med drevjem in so tako spretno skriti z nasipi, v zemljo zasajenimi vejami in dračjem, da je treba

vsak top posebe skrbno iskati. Nad vsakim topom je postavljena lepa, mala uta; tako ga niti iz višave ni mogoče opaziti, če bi se slučajno kak ruski zrakoplov semkaj zaletel. Osem topov je pripravljenih na polju. Polje je neskončna, rjava ploskev. Teh osem topov je nevidnih, toda tudi topovi ne vidijo nikamor. Tam daleč, zelo daleč, opazimo črno točko; tam je opazovalna postaja, h kateri se pride po jarku. Opazovalne postaje same ni videti, toda opazovalec je tam, en ali morda dva kilometra oddaljen; on je oko teh osmerih slepih topov. On gleda in opazuje za baterijo.

Topovi bodo streljali. Pri prvem topu na levi se začno topničarji gibati. Iz municijskega zaboja vzamejo vitko granato in ji odtrgajo s sprednjega konca pločevinasti ovoj. Dva moža se še ukvarjata z njo nekaj časa, potem pride v roke tretjega. Nato zdrsne v topovo cev, zaklop se zavaruje, tiho povelje, topničarji si zatisnejo ušesa, strel zagrmí s kovinastim glasom in granata leti tuleč preko rjavega polja. Kam?

Zaklop se odpre, iz zaboja pride nova granata na dan. Iz ilovnate sobice, kjer je telefon spravljen, pride od opazovalca sporočilo: Daljava je pravilna, le nekaj črt na desno! Topničarji se ukvarjajo z granato, narednik s topom, granata zdrsne v cev, zaklop se zapre, tiho povelje, topničarji si zatisnejo ušesa, strel zagrmí s kovinastim glasom in granata leti tuleč preko rjavega polja. Iz telefonske sobice pride zopet sporočilo ... in vse se začne znova. Osem topov stoji na širnem polju. Na polju ni videti nikjer živega bitja, nobenega gibanja, nobenega cilja. Sovražnik ne more videti teh osem topov, baterija ne more videti sovražnika. In vendar se mirno baše in proži in krogle lete tuleč v daljavo, v nevidni cilj. —

2.

Na železniški postaji čaka par sto nemških vojakov na vlak, ki vodi proti Novo-Radomsku. Med njimi je pet sanitejcev, vsak ima svojega psa. Vojaki so po mrzlih kamenitih tleh razprostrli odeje, na njih sede psi. To so sivo-rjave živali dolge dlake, iste pasme kakor policijski psi: podobni dobrosrčnim volkovom. Okrog vratu imajo privezan jermen, na jermenu je videti na belem polju rdeč križ.

»Ali so ti psi res koristni?«

»Zelo. Z njimi prihajamo s Francoskega, kjer so nam mnogo pomagali. Nekaterih ranjenec bi brez njih nikoli ne bili našli. Pes jih najde in nas pelje k njim. Tudi tukaj nam bodo zelo šli na roko.«

Človek ganjen pogleda psa in ga hvaležno poboža po njegovi pametni volčji glavi. Pes božanje ravnodušno prenese in

mirno opazuje živahno gibanje na kolo-dvoru. Tedaj se vojak pripravi na odhod; pes gre za njim. Vsak vojak gre s svojim psom; postavijo se pred svojim vagonom. Vrata se odpro, vojak zamahne z roko, pes razume. Vojak popusti vrvico, pes urno skoči na stopnico vagona, gre v voz in si hitro poišče prostor, kakor kdo, ki je zelo vajen potovanja. Potem vlak zažvižga in sanitejci odhajajo s svojimi psi na vzhodno bojišče. —

3.

Sto in sto ljudi se bojuje s poljsko cesto. To je težak boj. Cesta je polna lukenj in zasek, na nekaterih mestih se vrsti mlakuža za mlakužo, na drugih zopet zastavlja naenkrat pot cela vrsta globokih jam, vse pa pokriva od tisoč vozov prevoženo, od tisoč nog razmehčano blato. Tiho pada zimski dež. V tem dežju, v tem brezdanjem blatu maršira po cesti nenavadna četa. Prehodila je že — od zadnje železniške postaje — 60 km in jih mora prehoditi še 30, da pride do fronte. Tesno strnjeni, molče in kljubovaje stopajo po blatu. Od doma prihajajo in so sami mladi fantje. Vse, kar imajo na sebi, je novo. Toda kakšne uniforme so to? Kakšni vojaki so to? Ti mladeniči v rjavih plaščih s kratkim orožjem in nahrbtniki so ... huzarji! Boji so postali taki, da mora huzar s konja dol in da se mora pridružiti pešcem v strelskih jarkih. Pri Limanovi, pa tudi pri Avgustinovu so se huzarji bojevali v strelskih jarkih brez bajonetov, s kopiti svojih karabinerjev. Bilo jih je strašno gledati. Ko so morali razjahati, se je zdelo, da so zelo pobiti. Torej je tudi to mogoče? Huzar brez konja? Bilo je mogoče, moralo je biti mogoče! Ti huzarji že nimajo več konj s seboj, pač pa so prinesli bajonete, in če jih človek vidi, bi jim ne prisodil, da so prebili pet mesecev v jahalnici.

Francoske barikade proti prodiranju Nemcev.

V sedanji vojski se porablja vsa sredstva, ki morejo količkaj škodovati sovražniku. Vse, kar bi moglo sovražniku priti v roke, se ruši in uničuje. Naša slika nam kaže, kako so Francozi v nekem gozdu v Vogezih napravili prave barikade, da preprečijo prodiranje Nemcev, oziroma, da sovražnika vsaj za dalje časa zadrže. Gozdno pot zapirajo težki, razbiti vozovi, posekana debla, jarki in žične ograje. Nemci se bodo sicer zamudili, preden odpravijo te barikade, toda to jih bo najmanj oviralo v prodiranju.

»Ej, huzar, kako se bo bojevalo na tleh in brez sablje?«

»Bo že kako,« je odgovoril huzar.

»Ali konja zelo pogrešaš?«

Huzar skomigne z ramami: »Tudi za to bom obračunal z Rusi!«

In potem korakajo dalje, huzarji na cesti, pešaški eskadron, tiho in tesno strnjeni, ter kljubovalno bijejo s čevlji v globoko blato.

Hrabra kompanija. Devetnajsti volhinjski konjeniški regiment je taboril pet tednov pri Novoogradvolinsku. Regiment je stal več tednov v najhujšem ognju Avstrijcev, zato so poslali namesto njega drugega v boj, devetnajsti razredčeni regiment naj se opomore doma. Tak je bil uradno navedeni vzrok. Bil je pa tega kriv še drugi vzrok, zanj so vedeli samo častniki, namreč: revolucija in lakota v Volhiniji.

Pred velikim šatorom sredi tabora sta stopala dva ordonančna častnika, rožljaje z ostrogami. V taboru je bival ekselencija, komandant tabora, general Rakutin. V hipu, ko se začena ta povest, je sedel za mizo, obloženo z zemljevidi, in je strmel začuden v mladega stotnika, ki je stal pred njim, roko na kapi, noge vzravnan po vojaškem predpisu. General komandant je zmignil s sivimi obrvmi in dejal še precej prijazno:

»Kar mi predlagate, stotnik Konstantin, Vam je zares v čast. Razumem, da mora dolgotrajna enoličnost taborškega življenja mladega in hrabrega častnika umoriti. Ali bojim se, da ne cenite dovolj težav tega podjetja. Mi smo vendar samo radi tega tukaj, ker čakamo boljšega vremena; Volhinija je puščava snega in ledu, mi imamo dva dneva hođa do žitomirskega kolodvora. Mi čakamo na sonce, hrepeneče kakor nevesta ženina. Mi hrepenimo vsi od tukaj, verujte mi, stotnik. Tam na zahodu se bore naši bratje...«

Stotnik Konstantin je zarožljaj z ostrogami: »Ekselencija, tako dolgo ne morem čakati. Poneumnim popolnoma, če pasem tu še dalje lenobo. Če mi dovolite, pojezdím jutri.«

General je zmajal s sivo glavo in se nasmejal: »Ta je Vaša, junak moj! Pa pojdite, sicer mi razburite ves tabor. Izberite si dvestoinpetdeset najbolj sposobnih mož in odpotujte jutri v božjem imenu. Vodite zastavo carja k zmagi. In pred vsem: Nikomur milosti! Iztrebite sovražnike!«

»Kakor ukažete, ekselencija!« — stotnik je pozdravil in odšel smejoč se.

Drugi dan je videl hrabro kompanijo že na vse zgodaj na potu. Nevzdržno so hiteli hrabri jezdecu po sneženi ravni, kjer so zastajala konjem kopita kakor v močvirju. Stotnik je klel ves dan: »Vrag naj vzame to prokletu vojsko! — Po taki poti pridemo šele čez štiri dni v Žitomir, in meni se mudi.«

Jezdili so naprej. Uro za uro niso videli drugega, nego sneg in sneg. Mrak je legel čez zasnežena polja. Vzdihujoč so vzeli vojniki lopate in so napravili prenočišča na prostem polju. Ponoči so slišali tuljenje volkov.

Drugo jutro so šli naprej, zvečerilo se je zopet, a prenočišča ni bilo. Prišli so do revnega brezovega gozda. Šest mož je nasekalo malo dračja, kurili so, ali mokri les se je samo kadil. Stotnik je pogledoval kradoma vojake, videl je samo nezadovoljnost. Dobrodušno jih je tolažil: »Otroci, potrpite, saj veste, da je vojska. Mislite na naš veliki cilj: V par dneh bomo stali sovražniku nasproti! Pred Avstrijci! Ne obupajte. Kaj mislite, da bi jezdil z vami vunkaj, ko bi ne imel določenega načrta? Posrečil se mi bo moj načrt, bodite brez skrbi, v par dneh mi boste vsi hvalo peli.«

Jezdili so in jezdili, dokler se ni prikazalo iz snežne ravni nekaj črnega, žitomirski kolodvor. Železniški načelnik ni smatral za potrebno, da bi zakurili peči v tovornem vlaku, ki je vozil hrabro kompanijo, zato so pa bili živinski vozovi tem bolj umazani, od blatnih sten se je cedila vlaga. Neki vojak je vrgel v jezi pokvarjen kruh na tla: »Ne morem jesti!«

»Stoj!« — Obrnil se je na konju in dejal z glasom, polnim veselja:

»Vojaki! Ali vidite tamkaj sivo piko? — To je Pšemišl. To je naš cilj. Dajte, vojaki, sledite mi, pohitimo tja kakor vihar noči!«

Izpodbodel je konja, naredil par skokov in se obrnil. Kompanija je stala kakor ukopana, ne eden mož mu ni sledil. Obrnil je konja: »Zakaj ne sledite svojemu vodniku? — Imate tako malo zaupanja vame?«

Gledal je vse obraze po vrsti. Vsi so imeli pečat upornosti, iz zadnje vrste je prihajalo mrmranje. Stražmojster je stopil iz vrste in je jecal:

»Gospod stotnik, sledili smo Vam kakor otroci svojemu očetu, skozi volhinjsko sneženo puščavo, z Vami smo trpeli lakoto in žejo. Ali smo se mučili zato, gospod stotnik, da bi nas pobil sovražnik pred Pšemišlom?«

Iz vrst vojakov je prišlo glasno odobravanje. Stotnik je pogledal stražmojstra s po-

Macedonke v Novi Srbiji po odhodu mož v armado.

Stotnik je slišal in pomolil glavo v voz, prigovarjaje: »Potrpi, Sergej, potrpi. Vse se obrne na boljše. Kaj misliš, da meni ugaja bivanje v tem vagonu? Z vami trpim — ali vem, zakaj. Plačilo ne izostane. Rekel sem vam že. Jaz nameravam za nas vse nekaj posebnega. Še blagoslavljal boste svojega stotnika. Čakajte samo par dni in bomo stali Avstrijcem nasproti, potem boste videli, kaj sem hotel. Naj živi naš car!«

Tri dni pozneje so jezdili preko ogromne ravnine. Stotnik je zapovedal:

gledom, ki je kazal, da ne razume, kaj hočejo vojaki. Začuden je vprašal: »Kdo govori o pobojih? — Ne razumem te, Sergej Vladimirovič!«

Stražmojster je zmajal boječe rame: »Gospod stotnik, saj ste nam zapovedali jezditi proti Pšemišlu?!«

Stotnik ga je prekinil: »No, in kaj hočemo mi tam? Kaj misliš ti pravzaprav, Sergej Vladimirovič? — Mi se pustimo ujeti; to je vendar naravno. Kaj vam nisem rekel, da imam prav poseben vojni načrt?«

Najboljša ženska.

Najplemenitejša čednost žensk je gotovo njihova pripravljenost pomagati pri nezgodah, nesrečah, boleznih, in zato je tudi taka ženska najboljša, ki razume pomagati predvsem v lastni družini, če mož ali otroci nenadoma zbolijo, bodisi vsled prehlajenja, prepriha, prevelikega napora itd.

Ako je treba pomagati pri revmatskih bolečinah, ranah, izpuščajih, otiskah, bolečinah v vratu, glavo- ali zobobolu in enakih bolečinah, bo pač

večina žensk posegla po Fellerjevem bolečine lajšajočem rastlinskem esenčnem fluidu z zn. »Elsa-Fluid«, ki ga imajo vedno doma.

Gotovo bo naše čitatelje zanimalo zvedeti, kako piše o njem znana pisateljica Pavel Marija Lacroma pl. Eger Schmitzhausen: »Čutim se dolžno Vam povedati, kako dobro je učinkoval proti nevalgiji v obrazu Vaš fluid z zn. »Elsa-Fluid«, ki sem ga dobila po baronici Freytagh. Prejmite iz velike množice onih, ki so Vam dolžni priznanje, tudi mojo najtoplejšo zahvalo.«

Fellerjev »Elsa-Fluid« je pa tudi priljubljen pri ženskah kot toaletno sredstvo proti pegam,

zakožnim črvom, kakor tudi kot sredstvo za nego lasi, da lasje bujno rastejo in da ne izpadajo, ter proti luskinam. Ima pa tudi to lastnost, da naredi kožo na obrazu in rokah belo, mehko in čisto, povsod pa učinkuje osvežujoče in oživljuje.

Naroči se ga naj 12 steklenic za 6 kron franko pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz št. 331 (Hrvatska). Sami smo preizkusili to izvrstno domače sredstvo ter ga moremo našim čitateljem kar najtopleje priporočati, enako tudi Fellerjeve odvajalne rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen«, ki stanejo 6 skatlic franko 4 krone 40 vin.

... fillr.

Ta hip se je razlegel krik odobravanja. Stotnik je zažarel zadovoljstva, smehlja je je kimal: »Pravi Rusi ste. Gresté zdaj z menoj?«

Iz dvestoinpetdeset grl je zaoril soglasni: »Da!«

Hrabra kompanija je drvela kakor vihar proti trdnjavi sovražnikov. Tam so jih le neradi sprejeli, ker je Avstrijcem samim manjkalo kruha, in uporni Sergej je žalostno gledal malo opoldansko porcijo ter svojega stotnika, kakor bi mu hotel reči: »No, zdaj smo pa prišli z dežja pod kap!«

Inorodne bolezni in vojska. Trojni sporazum je dvignil narode drugih delov sveta v obrambo svojih koristi. Nastala je nevarnost, da se razširjajo po Evropi onim narodom lastne bolezni, kakor gobe, kuga, zaspalica in glistava bolezen. Zdravnik Mayer je preiskoval pisano družbo angleških pomočnikov glede njih bolezni in glede tega, kolika je nevarnost, da se od njih okužijo tudi Evropejci. Dognal je, da je pač nekaj slučajev gob pri posameznih afrikanskih vojaki, ne zdi se mu pa, da bi obstajala možnost okužbe. O kugi ni našel sledu. Zaspalica je domača v Senegal. Je dolgotrajna bolezen; mogoče je, da ji je podvržen kak senegalski strelec, saj so bili posamezni slučajji te bolezni dognani tudi pri evropskih vojakih trozveze; ker je ta bolezen posledica bodljaja neke mušice, je okuženje naravnost izključeno. Drugače je pri glistavi bolezni, ki je razširjena v Indiji in v severni Afriki. V strelnih jarkih, v jetniških taborih, po stanovanjih je možno, da dobe domači vojaki bolezen od temnopoltih inorodcev. Splošno pa meni zdravnik, da ni nevarnosti ne za vojake, ne za ljudstvo.

Draginja zdravilo. Draginja, ki bo spravila marsikaterga v grob, bo pomagala temu in onemu k zdravju. So ljudje hude krvi, katerim je branil zdravnik uživati meso, oni pa so peli vedno: meso, meso, meso! in so že bili v nevarnosti, da jim zalije gosta kri možgane. Ti bodo morali opustiti meso in ne bo jim treba kisle vode, ne leksirov. Drugim je prepovedal zdravnik meso, ker jih boli želodec, ker so bolni na jetrih ali na čem drugem. Tem se bo pozdravil želodec in okrepila jetra ob zelenjavi in sočivju. Sui ljudje, ki niso pokusili nikdar koruzne jedi, se bodo odebili ob žgancih, deklice medlih lic se bodo razcvetele ob tej jedi. Močne dišave ne bodo več dražile želodca, žeje ne bo več, piva ne bo več, trezen želodec bo poznal ponarejeno vino in gabilo se mu bo. Debeluh se bo otrešal svoje vodene masti, suhec se bo pozdravil ob spremembi jedi; tako bo pomagano temu in onemu, slabo bo pa seveda več ali manj tudi za vse.

Krepčilo za okrevaljoče in opešane. Npravi tretjino litra močnega ruskega čaja in kupi četrto litra porterjevega piva. To zlij v prsten lonec, deni 300 gramov kandisa in prevri. Speni 5 rumenjakov in 2 žlici konjaka, prilij počasi vrelo tekočino in peni, dokler se pena ne zgosti. V dveh žlicah gorke vode razprosti 6 gramov Liebigovega peptona in primešaj. Peni še naprej, dokler se ne shladi; spravi v stekleni posodi in dobro zamaši. Jemlji večkrat na dan po eno žličko.

Zobje se majejo. Zmešaj 8 gramov strojne kisline, 4 grame jodove tinkture, 1 gram jodovega kalija, 5 gramov mirtne tinkture in 200 gramov rožne vode; tega deni žličko na polovico kupice vode in si izpiraj večkrat na dan usta.

Prhljaji na glavi. Zmešaj 30 gramov ricinovega olja, 8 gramov jaboranditineve tink-

ture, 8 gramov kininove tinkture, 8 gramov rožmarinove tinkture in utiraj s tem vsak večer glavo.

Uši na glavi. Zmešaj 1 gram sublimata s 300 grami vinskega kisa in utiraj dva ali tri večere zaporedoma s tem glavo. Ko ni več uši, izperi glavo z gorko žajbljevo izkuho.

Trganje po kitah. Zmešaj 5 gramov salicilove kisline, 5 gramov benzojeve tinkture, 5 gramov terpentinovega olja, 15 gramov lanolina in 25 gramov laškega olja. S tem maži boleče dele života.

Za ozeblino. Zmešaj 20 kapelj sivkinega olja, 10 gramov laškega olja, 20 gramov rumene vazeline, 20 gramov svinčenega mazila (Bleisalbe) in 1 gram karbolove kisline. Tega namaži na krpo in naveži čez noč na ozebek.

Rdeč nos. Zmešaj 2 grama thigenola, 9 gramov vazeline in 9 gramov lanolina, namaži zvečer in odmij zjutraj z mlačno vodo in z milom.

Nože trudne od poti. Silno dobro zdravilo je zanje orehovo olje, treba ga je segreti, držati nože nad ognjem in utirati toplo olje v podplate. Kjer ni olja, stolci orehova jederca, segrej jih in maži z njimi. Orehovo olje je tudi zdravilo za kožne bolezni. Dobro bi bilo, da bi imeli vojaki na svojih dolgih potih orehovega olja ali jedrc pri sebi. Tudi pelinova ali deteljna kopel vzame nogam trudnost.

Spomin peša ali misli so zmedene. Razreži posušenega majorana, šmarnic in betonike (Betonica opf.), nabaši s tem pipo in kadi namesto tobaka; ta dim pomiri živce in razbistri glavo.

Krompir se ne razkuha. Krompir, ki se suje rad, olupí bolj zgodaj in pristavi, recimo ob desetih, na kraj ognjišča, da se počasi segreje; ko je že polpoldne, ga deni na luknjo, da hitro zavre, in ko je zavrel, ga deni zopet v luknjo, da vre počasi. Tako je krompir dober in ostane cel.

Polenta s sardelnim maslom. Skuhaj bolj mehko polento, naredi v sredi polente jamo in deni v jamo sardelnega masla in sesekljanega peteršilja. Ko je polenta popila maslo, namoči žlico v vrelo maslo in jemlji s to žlico kepe. Se deva k mesnati jedi ali h grahovi juhi.

Polenta z jajci. Kuhano polento deni v skledo in zabeli z vročim maslom, polij z raztepenimi jajci in postavi za par minut v pečico. Ali ocvri jajca in jih daj poleg nezabeljene polente.

Polenta se ne sme rezati z nožem, ampak s koncem; rezanje z nožem škoduje okusu.

Čmoki in cvrtje iz koruzne moke so prav okusni, treba je samo opariti moko z mlekom in primešati drugo šele, ko se je moka ohladila. Iz koruznega zdroba narejeni žličniki za juho so prav dobri, posebno iz belega zdroba.

Koruzni suhor. Stepi 10 gramov sirovega masla, primešaj dve jajci, in ko je dobro stepeno, primešaj počasi koruzne moke in stolčene sladkorja toliko, da se dá testo lahko razmazati na pekačo. Sladkorja mora biti ravno toliko, kakor moka. Malo limonovega soka in ruma dodaj, ko je testo gladko; potem namaži pekačo z mastjo in razmaži testo po njej. Ko je rumeno, pomaži s sadno mezgo, pusti še deset minut v pečici, potem razreži. Je dobro mrzlo ali gorko.

Koruzni krompirjevi žličniki. Zriblji dva sirova in dva kuhana vroča krompirja, gneti jih s koruzno moko ali z zdrobom, posoli in kuhaj na slanjem kropu ter polij, ko so kuhani, z razbeljenim maslom in drobtinami. Testo mora biti bolj mehko; če dodaš malo masla, postane bolj rahlo. Kuhani so v pičle pol ure,

jesti se morajo gorki. Narede se lahko samo s kuhanim vročim krompirjem.

Koruzni puding na soparu. Speni dve desetinki litra smetane in 4 rumenjake, primešaj rahlo dve desetinki litra koruznega zdroba, primešaj raztepen beljak, posoli in deni v modlo za sopar. Se mora kuhati (vreti) pol ure na soparu.

Koruzne palačinke. 6 žlic koruzne moke opari s 1/2 litra posnetega mleka, ko se je shladilo, primešaj dve stepeni jajci, žlico smetane, prah cimeta, soli po potrebi in nožno konico natrona. Vlij kolikor mogoče tenko, speci, obrni in namaži, ko je pečeno. Najbolj se poda za namaz paradiževa sladka mezga ali sveži kravji sir.

Zeljnat ali ohrovtova juha. Zelje zreži kakor rezance, opari in ocedi. Razbeli žlico masti, popraži z moko in zreži malo česna v mast. Ko je blede-rumeno, deni zelje v mast in duši, dokler se ne zmehča. Na vodi kuhaj zelenjavo kakor za mesno juho in zalij zelje. V juhi kuhaš lahko krompir, riž, ali daš poleg nje polento.

Nogavice po nogi. Nogavice, kakor jih pletemo navadno, stiskajo prste na nogah in so krive, da se utrudijo in omrznejo noge kmalu, tudi raztrgajo se hitro. Društvo za reformo obleke na Dunaju je jelo uvajati pletenje nogavic po nogi in to posebno z ozirom na vojake. Plete se stopalo kakor navadno, ko pride do ujemanja, se ujema samo na strani malega prsta, to je pri zadnji in pri prvi igli. Prvič se ujame na koncu zadnje igle in začetku prve po zanjki, potem se plete enkrat okoli in ujame. Tako se gre šestkrat. Nato se ujame vsakokrat, ko se pride do ujemca, tako se plete šestkrat okoli. Zdaj pa se ujemlje na koncu prve igle, na začetku druge, na koncu tretje in na začetku četrte in to vselej, ko se gre okoli, dokler ne ostane 16 ali 24 zanj, s katerimi se sklene. To končanje nogovice pa ne more biti enako, ne za vsako nožo, ne za vsak bombaž, treba bo merjenja in vaje.

Kako se obuvajo mokri čizmi. Marsikateri vojak ima moko obušalo vso noč na nogi, da se izogne mukam obuvanja; vsled tega se ne odpočijejo noge in se naberejo bolezni. Star vojak pravi, da so se obuvali leta 1859. tako: Eden je držal čizem odprt, drugi je zažgal kosček papirja, pest slame ali sena in vrgel v čizem; noža je morala hitro za plamenom, ki je ugasnil takoj, čizem in noža pa sta ostala topla in prožna. Mokre čizme je zelo dobro nabasati s pepelom, slamo ali papirjem.

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig